

**Commission
on Legal Education
and Awareness**

**Комісія з питань
юридичної освіти та обізнаності**

**Проект Ради Європи «HELP
(Освіта в галузі прав людини для
юристів) для України, в тому
числі під час війни»**

О. Пижов, С. Мудрук

**СТРАТЕГІЯ ВПРОВАДЖЕННЯ КУРСІВ HELP
ДО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ**

Київ – 2024

Пижов О., Мудрук С. Стратегія впровадження курсів HELP до освітнього процесу закладів вищої освіти України.: Київ, 2024. – 35 с.

Автори:

Олександр Пижов, доктор філософії з права, голова Сенату Комісії з питань юридичної освіти та обізнаності, проректор з науково-педагогічної роботи та стратегічного розвитку Національного університету фізичного виховання і спорту України;

Сергій Мудрук, член Сенату Комісії з питань юридичної освіти та обізнаності, президент Універсальної екзаменаційної мережі.

Стратегію впровадження курсів HELP до освітнього процесу закладів вищої освіти України розроблено експертами Комісії з питань юридичної освіти та обізнаності на замовлення Проєкту Ради Європи «HELP (Освіта в галузі прав людини для юристів) для України, в тому числі під час війни».

- © Пижов О., Мудрук С., 2024
- © Комісія з питань юридичної освіти та обізнаності, 2024
- © Проєкт Ради Європи «HELP (Освіта в галузі прав людини для юристів) для України, в тому числі під час війни», 2024

ЗМІСТ

Вступ:

- Опис курсів HELP та їх актуальність
- Опис нормативного регулювання

Огляд існуючих практик:

- Практики впровадження курсів HELP викладачами правничих дисциплін
- Практики визнання у вищій освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти

Рекомендації:

- Пропозиції щодо подальшого розвитку та удосконалення процесу інтеграції курсів HELP до освітнього процесу

Додаток: Перелік курсів HELP

ОПИС КУРСІВ HELP ТА ЇХ АКТУАЛЬНІСТЬ

HELP (Human Rights Education for Legal Professionals / Освіта в галузі прав людини для юристів) – головна освітня програма Ради Європи¹ для юристів.

Курси **HELP** розроблені з метою підвищення компетентності (зміцнення здатності) фахівців у сфері права та майбутніх юристів (здобувачів вищої юридичної освіти) у всіх 46 країнах-членах Ради Європи² та за їх межами ефективно застосовувати європейські стандарти в галузі прав людини у своїй щоденній роботі. Це досягається через онлайн-курси HELP, які охоплюють широкий спектр тем в галузі прав людини.

Фахівці у сфері права та майбутні юристи, які перебувають на передовій захисту прав людини, повинні знати європейські стандарти з прав людини, щоб ефективно їх застосовувати. Тому вони потребують якісного навчання, яке надає програма Ради Європи HELP.

Метою програми HELP є навчання діючих і майбутніх суддів, прокурорів, адвокатів та інших працівників системи правосуддя стандартам в галузі прав людини в Європі. Орієнтація на майбутніх фахівців означає, що платформа HELP також розрахована на студентів та аспірантів.

Окрім Європейської конвенції з прав людини (ЄКПЛ) та практики Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ), HELP охоплює інші інструменти, такі як Європейська соціальна хартія (ЄСХ) та конвенції Ради Європи у таких ключових сферах, як захист даних, насильство щодо жінок, трудові права, кіберзлочинність, біоетика, сімейне право тощо. Більшість тематичних курсів HELP також охоплюють правову систему ЄС, включаючи

¹ Рада Європи, заснована у 1949 році, відіграє важливу роль на європейському континенті як міжнародна організація, яка об'єднує 46 держав-членів. Метою Ради Європи є забезпечення спільних стандартів у сфері прав людини, демократії та верховенства права у європейському просторі. Одним з найбільших досягнень Ради Європи є прийняття Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод у 1950 році, яка служить основою для діяльності Європейського суду з прав людини.

Виключення росії з Ради Європи 16 березня 2022 року, підкреслює важливість Ради Європи як платформи для обговорення та вирішення ключових питань європейського регіону, а також її роль як важливого гравця на міжнародній арені, що продовжує працювати над зміцненням прав людини, демократії та верховенства права у державах-членах та за їх межами.

² Україна приєдналася до Ради Європи 9 листопада 1995 р. і стала 37-ю державою-членом Організації.

Хартію основних прав ЄС та відповідне законодавство ЄС або практику Суду ЄС.

Курси HELP, які включають теми, такі як «Співвідношення між ЄКПЛ та Хартією основних прав ЄС», «Вступ до Європейської конвенції з прав людини та Європейського суду з прав людини» та інші, є важливими для інтеграції України в європейський правовий простір. Ці курси забезпечують глибоке розуміння основ європейського права, що є ключовим для правників у контексті європейської інтеграції України. Вони допомагають студентам та практикуючим юристам ефективно застосовувати норми ЄС та прецедентну практику ЄСПЛ у своїй професійній діяльності, сприяючи підвищенню рівня правової освіти та професіоналізму. Це не лише підсилює правові стандарти в Україні, але й сприяє загальній європейській інтеграції України.

Актуальність, ефективність та доцільність курсів HELP в контексті європейської інтеграції України та важливості вивчення права ЄС та прецедентної практики ЄСПЛ є особливо значущими. Курси, такі як «Співвідношення між ЄКПЛ та Хартією основних прав ЄС», «Вступ до Європейської конвенції з прав людини та Європейського суду з прав людини», та «Вступ до Європейської соціальної хартії» пропонують унікальний погляд на взаємодію між різними європейськими правовими системами та стандартами. Це дозволяє студентам та фахівцям у сфері права розвивати глибоке розуміння як національного, так і міжнародного права, що є ключовим для їх професійного росту та ефективної практики.

Також такі курси, як «Захист даних і право на приватність», та «Кіберзлочинність та електронні докази», зосереджують увагу на специфічних аспектах права, які стають все більш актуальними в сучасному глобалізованому світі. Інтеграція цих курсів в освітній процес закладів вищої освіти України дозволяє випускникам бути краще підготовленими до викликів сучасної юридичної практики та забезпечує їм важливі навички та знання для ефективного застосування права на міжнародному рівні.

Вивчення цих курсів не тільки підвищує їхній професійний рівень, але й сприяє розвитку компетенцій, необхідних для вирішення складних правових питань в рамках європейської інтеграції та глобалізації.

Програма HELP розробляє та впроваджує безкоштовні онлайн-курси з прав людини та верховенства права. Спираючись на спеціальний досвід Ради Європи (РЄ), курси HELP розробляються фахівцями в сфері права, насамперед суддями, прокурорами та адвокатами. Незважаючи на те, що основною цільовою групою курсів HELP Ради Європи є фахівці у сфері права (судді, прокурори та адвокати) та майбутні юристи (здобувачі вищої юридичної освіти), в цільову аудиторію міждисциплінарних курсів включено і інші категорії (спеціалісти у галузі охорони здоров'я та медицини, педагогічні та науково-педагогічні працівники, персонал пенітенціарних установ і пробації, правоохоронні органи, журналісти, співробітники Офісу Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, державні службовці, соціальні працівники, неурядові організації тощо).

Загальна кількість користувачів Платформи HELP становить 156600 користувачі (дані станом на червень 2024 року). Кількість користувачів Платформи HELP з України зросла з **6472** у грудні 2022 року до **13644** у червні 2024 року, тобто більше ніж на **111** %. Україна посідає **2** місце за кількістю користувачів після Туреччини.

Курси HELP, розроблені з 2015 року, охоплюють правові системи Ради Європи та ЄС, а також прецедентне право Європейського суду з прав людини та Суду Європейського Союзу.

Багато курсів були розроблені в рамках спільних проєктів Європейського Союзу та Ради Європи. Курси HELP є інтерактивними та наочними і включають в себе сценарії справ, запитання для перевірки знань, тести та завдання після кожного модуля та інші інтерактивні вправи. Вони розроблені англійською мовою, а потім перекладені іншими мовами. Станом на червень 2024 року існує 54 курси HELP англійською мовою, для яких здійснено більш ніж 550 перекладів. 33 курси були перекладені українською мовою.

Після успішного проходження курсу учасники та учасниці можуть отримати індивідуальний цифровий сертифікат Ради Європи. Це дуже корисно для студентів, які можуть додати його до свого резюме, а також для викладачів університетів, які мають підтвердження, що студенти закінчили курси. Важливим аспектом випуску сертифікатів про проходження курсу є можливість перевірки автентичності сертифікату онлайн. Це дозволяє уникнути підробок сертифікатів, оскільки кожен викладач може верифікувати наданий студентом сертифікат через спеціальну [сторінку перевірки сертифікатів](#)³ на сайті програми HELP:

У 2019 році Комітет міністрів Ради Європи ухвалив Рекомендацію щодо системи Європейської конвенції з прав людини (ЄКПЛ) в університетській освіті та професійній підготовці. Рекомендація підкреслює фундаментальну роль, яку відіграє навчання ЄКПЛ у запобіганні порушенням та просуванні прав людини, включаючи зусилля Програми Ради Європи з освіти в галузі прав людини для юристів (HELP). Вона також

³ <https://help.elearning.ext.coe.int/admin/tool/certificate/index.php>

посилює мандат Програми HELP і високо цінує внесок її онлайн-курсів з прав людини в Європі.

Курси HELP можуть бути використані в закладах вищої освіти як додатковий інструмент для доповнення освітніх програм для студентів, насамперед, юридичних факультетів.

Усі онлайн-курси HELP розміщені на [платформі електронного навчання HELP Ради Європи](#)⁴ та наведені у додатку до цієї Стратегії.

Система HELP складається наступних трьох компонентів:

1. *Мережа*
2. *Курси*
3. *Методологія навчання*

Мережа HELP – це єдина європейська мережа національних тренінгових установ для суддів, прокурорів та асоціацій адвокатів у 46 державах-членах Ради Європи (і поза її межами). До основи мережі HELP активно долучаються університети, провідні правничі школи, що впроваджують використання HELP в освітньому процесі підготовки майбутніх юристів.

Курси HELP доступні у двох форматах юристам-практикам та здобувачам юридичної освіти:

- **курси для самостійного навчання** (через безкоштовний необмежений доступ на платформі HELP);
- **курси з тьюторами** в групах, організованих університетами чи національними тренінговими установами.

Методологія HELP та використання самостійного чи організованого (у групах) навчання враховують брак часу, із яким представники юридичних професій стикаються у повсякденній роботі. Перевага методології HELP

⁴<https://help.elearning.ext.coe.int/>

полягає у відповідності спеціальним вимогам аудиторії, індивідуальному темпі навчання та орієнтації на визначені цілі кожного з курсів. Це надає гнучкість і практичну результативність для мотивованих учасників навчання.

Для ефективного використання курсів HELP в освітньому процесі, створення адаптованих до потреб освітньої програми версій курсів, отримання системної підтримки від Секретаріату HELP, викладач має успішно пройти безкоштовне навчання на тренінгу для тренерів/тьюторів HELP.

Зацікавлені викладачі мають проконсультуватись із Секретаріатом HELP, щоб дізнатись, коли можна буде приєднатись до наступної сесії підготовки тьюторів і стати сертифікованим тьютором HELP. У закладів вищої освіти існує можливість залучення викладачів, що не є сертифікованими тьюторами HELP, для спільного викладання курсів разом із сертифікованим тьютором HELP.

Більшість курсів HELP перекладені мовами країн-членів Ради Європи. Ці курси доступні для самостійного навчання, що дозволяє студентам та фахівцям у сфері права проходити їх за власним графіком, без участі тьюторів або обмежень за часом.

Основна відмінність між курсами самостійного навчання та курсами з тьюторами полягає в тому, що в перших відсутнє керівництво національного тьютора, не встановлені конкретні терміни для початку та завершення курсу чи обмеження за часом для виконання завдань. Це надає учасникам свободу проходження курсу у власному ритмі, використовуючи інструменти самооцінювання на платформі.

Курси HELP відкриті для всіх зареєстрованих користувачів платформи електронного навчання HELP, надаючи широкий спектр можливостей для навчання у сфері прав людини та європейських стандартів. Це робить курси HELP цінним ресурсом для закладів вищої освіти України, які прагнуть забезпечити якісну освіту в сфері прав людини, і відповідає сучасним освітнім викликам та потребам.

ОПИС НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Відповідно до частини п'ятої статті 8 [Закону України «Про освіту»](#) **результати навчання, здобуті шляхом неформальної та/або інформальної освіти, визнаються в системі формальної освіти** в порядку, визначеному законодавством.

Наказом Міністерства освіти і науки України від 08 лютого 2022 року № 130, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 16 березня 2022 р. за № 328/37664, затверджено [Порядок визнання у вищій та фаховій передвищій освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти](#) (далі – Порядок), який визначає процедуру подання заяв та ідентифікацію результатів неформального та/або інформального навчання й процедуру оцінювання та визнання результатів неформального та/або інформального навчання.

Відповідно до пункту 5 розділу I Порядку для забезпечення проведення процедур визнання результатів неформального та/або інформального навчання заклад освіти (наукова установа) розробляє власний порядок визнання, самостійно визначає організаційні аспекти процедур визнання, уповноважує на виконання процедур визнання відповідні структурні підрозділи, призначає уповноважених осіб та визначає методи оцінювання.

Порядок визнання результатів неформального та/або інформального навчання в закладі освіти (науковій установі) затверджується колегіальним органом управління закладу освіти (наукової установи) та оприлюднюється на офіційному вебсайті закладу освіти (наукової установи).

Заклади освіти (наукові установи) забезпечують інформування здобувачів освіти та інших зацікавлених сторін, зокрема, через свої офіційні вебсайти, щодо організації процедур визнання результатів неформального та/або інформального навчання, у тому числі фінансових умов.

Курси HELP, розроблені Радою Європи, відіграють ключову роль у забезпеченні якісної освіти з прав людини та європейського права.

Відповідно до чинного законодавства України існує можливість офіційного визнання результатів навчання, отриманих через неформальну та інформальну освіту. Це відкриває шлях для інтеграції курсів HELP в освітній процес закладів вищої освіти України як важливих освітніх компонентів. Така інтеграція не тільки розширює можливості для студентів набувати глибокі знання у сфері прав людини та європейського права, але й дає можливість включення результатів цих курсів до додатку до диплому. Це сприяє підвищенню якості юридичної освіти та забезпечує випускникам додаткові переваги на ринку праці.

Курси HELP можуть бути ефективно включені в структуру окремих навчальних дисциплін, створюючи цілісний та комплексний підхід до вивчення. Наприклад, у рамках навчальної дисципліни «Конституційне право» курси HELP можуть забезпечувати додатковий контекст та глибше розуміння європейських стандартів та практик у цій галузі. Студенти могли б досліджувати, як Європейська конвенція з прав людини впливає на конституційні принципи держав-членів Ради Європи, аналізувати випадки з практики Європейського суду з прав людини, що стосуються конституційних питань, та розглядати роль конституційного права у захисті основних прав та свобод людини. Також, можна розглядати як конституційні права відображаються у різних європейських конвенціях та рішеннях ЄСПЛ, наприклад, у сферах свободи слова, права на справедливий суд, або в контексті недискримінації. Це дозволить студентам не лише розуміти базові конституційні принципи, але й оцінювати їх через призму міжнародного та європейського права та судової практики, тим самим розширюючи їхні правові горизонти та навички критичного аналізу та мислення.

Також курси HELP є ефективним інструментом для вивчення профільної англійської мови у сфері права (прав людини) та міжнародних відносин. Ці курси використовують англійську мову як основний засіб навчання, зосереджуючись на специфічній лексиці та термінології, яка широко вживається в міжнародному праві. Це надає студентам та фахівцям у

сфері права унікальну можливість одночасно розвивати свої правничі знання та мовні навички, що є критично важливим для ефективного міжнародного спілкування та розуміння юридичної документації.

Інтерактивність та практична спрямованість курсів HELP забезпечують високу ефективність у вивченні англійської мови. Через інтерактивні завдання та аналіз реальних кейсів, учасники мають змогу активно застосовувати мову в контексті професійних ситуацій, що сприяє глибокому засвоєнню матеріалу та розвитку відповідних комунікативних навичок. Таким чином, курси HELP стають ефективним інструментом для підготовки кваліфікованих фахівців, здатних діяти в глобалізованому правовому середовищі, що набуває ще більшої значущості в контексті європейської інтеграції України.

ОГЛЯД ІСНУЮЧИХ ПРАКТИК ВПРОВАДЖЕННЯ КУРСІВ HELP ВИКЛАДАЧАМИ ПРАВНИЧИХ ДИСЦИПЛІН

Розглядаючи різноманітні підходи та методики, ми можемо зрозуміти ключові аспекти, які сприяють успішному включенню курсів HELP у освітній процес, та ідентифікувати найкращі практики, що можуть бути адаптовані та масштабовані у різних закладах освіти.

При розгляді практик успішного впровадження курсів HELP в університетах України привертають увагу наступні аспекти:

- інтерес викладачів права до курсів HELP зростав з весни 2020 року через обмеження аудиторної роботи, пов'язані з пандемією COVID-19.
- проведення в університеті заходів типу «Дня Європи» з ознайомлювальними заходами для студентів дає поштовх використанню курсів HELP і студентами і викладачами;
- проходження викладачами ToT Програми HELP давало найпотужніший поштовх впровадженню курсів HELP в освітню роботу у закладах вищої освіти.

Найпопулярнішими видами впровадження курсів HELP є:

- зарахування проходження курсів студентами як практики;
- пряме включення курсу (чи декількох курсів) HELP в робочу програму (syllabus) навчальної дисципліни замість інших видів самостійної роботи, рекомендації курсів HELP в якості додаткової літератури, додаткових джерел для поглиблення знань;
- як підтвердження «відпрацювання» пропущених студентами аудиторних годин (занять), що замінює написання рефератів чи інших робіт, що відповідають тематиці курсів HELP;
- як частини сертифікаційних програм і окремих освітніх компонентів на вибір. Ці форми найменш зарегульовані, тож їх

впровадження не є складним і для викладача і для закладу вищої освіти;

- зарахування додаткових балів за проходження курсів HELP студентами в рамках навчальної дисципліни.

Останній вид впровадження надає найбільшу частку студентів, що самостійно проходять курси HELP.

Широкий спектр доступних курсів HELP надає можливість пропонувати їх на всіх етапах здобуття юридичної освіти, від перших курсів бакалаврату (наприклад «Вступ до Європейської конвенції з прав людини та Європейського суду з прав людини» в рамках курсу «Основи держави і права») до вибіркових дисциплін і спецкурсів на магістратурі. Зважаючи на відповідність освітнім програмам, основний освітній рівень найбільш масового впровадження курсів HELP має бути бакалаврський, попри вже відмічений в цьому документі рівень курсів, орієнтованих на юристів-практиків (відповідно - магістрів).

Багато викладачів, що вже використовують курси HELP, відзначають перспективність пропозиції курсів HELP студентам неюридичних спеціальностей. Кілька університетів вже мають позитивну практику пропозиції курсів HELP студентам неправничих спеціальностей в рекомендованому самими університетом переліку дистанційних курсів на вибір.

Організовані ознайомлювальні заходи у закладах вищої освіти, методичні семінари, наради, проведення заходів «День Ради Європи» чи «День Європи» найефективніше піднімають інтерес до курсів HELP і з боку студентства і з боку викладачів. Перспективним виглядає впровадження інформування про курси HELP з елементами ToT як елемента комплексних програм підвищення кваліфікації викладачів (CPD, continuous professional development).

Перевантажені організаційно-паперовою роботою викладачі дуже цінують курси HELP, як дистанційний продукт, який містить в собі

контрольні заходи і надає студенту єдиний стандартизований документ, врахування якого викладачем мінімізує супутню бюрократичну роботу.

Обсяг курсів HELP попри широкий спектр тематик і велику кількість годин окремих з них в основному не дозволяє, у більшості випадків, покладатися на них як на окремі освітні компоненти затверджених освітніх програм. Тож їх використання фактично вкладається в наступні три напрямки:

- 1) самостійне проходження студентами з метою зарахування як «відпрацювання», чи заради додаткових балів, чи як частину обов'язкової практики, чи для підтвердження самостійної роботи;
- 2) включення (головним чином через формат тьюторських курсів) в існуючі освітні компоненти;
- 3) формальне визнання як цілісного результату неформальної чи інформальної освіти.

Тьюторські курси HELP оптимально відповідають формату вибіркової освітньої компоненти чи сертифікаційної програми. До вибірових дисциплін у закладах вищої освіти як правило не застосовується надмірна регламентація, тож творче використання викладачем курсів HELP у освітньому компоненті не обмежене.

Слід враховувати, що в режимі off-line занять, до практики яких повертаються заклади вищої освіти після пандемії, не можливо повністю перекласти вибірову освітню компоненту на курси HELP. Тож матеріал цих курсів і роботу з ними в самостійному дистанційному режимі і в режимі тьюторських курсів слід глибоко інтегрувати в освітню програму.

Попри безумовну доцільність активного і масового проведення ToT для викладачів правничих дисциплін, не слід очікувати, що тьюторські курси стануть масовим явищем у сенсі високого відсотка викладачів, що запровадять цей формат використання курсів HELP. Не всі з тих, хто здобув сертифікат тьютора будуть створювати власні тьюторські курси. Не всі будуть бачити доцільність інвестувати велику кількість власних зусиль у

доповнення і так високоякісного продукта власними матеріалами і власними способами подачі матеріалу. Водночас, участь у тренінгах для тренерів (далі – ToT) та занурення в процес розробки власних курсів у рамках платформи HELP сприяє формуванню серед викладачів розуміння важливості та ефективності цього освітнього ресурсу. Це, у свою чергу, перетворює учасників на активних прихильників та промоутерів курсів HELP, що може позитивно вплинути на їхнє ширше застосування в освітньому середовищі.

Якщо ж викладач зміг зробити тьюторський курс, то завдяки якісним базовим матеріалам і ефективній рамці (framework) можна бути впевненим у хорошому рівні продукту, що створений.

Досить перспективним виглядає просування курсів HELP для наступного визнання результатів навчання здобутих шляхом неформальної та інформальної освіти. Але слід враховувати все ще відсутню масову практику такого визнання і формальну проблему мінімальності заявлених в описах курсів HELP кількості годин, що не враховує опрацювання додаткових джерел і самостійну роботу, що збільшує реальний час витрачений на проходження курсів HELP в рази.

ОГЛЯД ІСНУЮЧИХ ПРАКТИК ВИЗНАННЯ У ВИЩІЙ ОСВІТІ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ, ЗДОБУТИХ ШЛЯХОМ НЕФОРМАЛЬНОЇ ТА/АБО ІНФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ

[Порядок визнання у вищій та фаховій передвищій освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти,](#) затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 08 лютого 2022 року № 130, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 16 березня 2022 р. за № 328/37664 (далі – Порядок МОН), надає рамку умов і процедур такого визнання, яка в подальшому реалізується в умовах академічної автономії закладів вищої освіти через власні Порядки чи Положення (в подальшому – Порядки ЗВО) щодо визнання результатів навчання. Аналіз відповідних практик визнання здійснено в контексті згаданих рамкових вимог МОН. Досліджено відповідні Порядки більше двадцяти закладів вищої освіти, з числа таких, що здійснюють підготовку юристів на бакалаврському та магістерському рівнях вищої освіти.

Укладаючи власні Порядки про визнання результатів навчання неформальної та/або інформальної освіти більшість закладів вищої освіти повторили структуру і навіть текст вищезгаданого Порядку МОН додавши визначення відповідальних осіб/сторін. На загальному фоні виділяються Положення Київського національного університету імені Тараса Шевченка та Тимчасовий спрощений порядок Національного університету «Києво-Могилянська академія». У першому випадку Положення про валідацію і визнання Київського національного університету імені Тараса Шевченка є системним документом, що детально врегульовує відповідальності, форми документів і процедури, окрему системну увагу приділяючи оцінюванню результатів навчання. Останнє забезпечує готовність університету до роботи з визнанням найширшого спектру неформальної та інформальної освіти з гарантуванням якості зарахованого результату освіти.

Тимчасовий спрощений порядок Національного університету «Києво-Могилянська академія» вирізняється максимально спрощеними і ліберальними процедурами, які орієнтовані лише на документи, що подаються здобувачем освіти для зарахування і не вимагають атестації, за умови наявності в документі що підтверджує результат навчання містить ім'я і прізвище здобувача, кількість годин, термін навчання та оцінку. Жодної валідації не передбачено, тож гарантії покладаються на провайдера навчання, при відсутності визначених вимог до останнього.

У більшості закладів вищої освіти форми та порядок оцінювання результатів навчання є дискрецією відповідального науково-педагогічного працівника чи спеціально створеного колегіального органу. В окремих випадках відповідальною визначено одну особу (гаранта освітньої програми чи іншого працівника) з делегуванням процедур і вибору методів оцінювання результатів навчання (від співбесіди до письмового іспиту). Частина закладів вищої освіти визначає відповідальний *ad hoc* колегіальний орган (фахова комісія, предметна комісія, тощо) на рівні наказу ректора зі складом колегіального органу, визначеним за посадовим представництвом у кількості 6-7 осіб. У помітної частки закладів вищої освіти форми і порядок оцінки результату неформального/інформального навчання є дискрецією деканату чи тимчасового колегіального органу в складі 3 осіб.

Процедури і умови оцінювання заклади вищої освіти визначають занадто по різному, але загальною тенденцією є суттєве спрощення оцінювання чи відмова від нього у випадку, якщо подані здобувачем документи містять оцінку, надану провайдером неформальної/інформальної освіти.

Звертає на себе увагу протекціоністська позиція немалої частки закладів вищої освіти, що у своїх Порядках про визнання встановили жорсткі обмеження обсягів визнання освітніх компонентів що зараховуються здобувачу освіти за підсумками неформального та/або інформального навчання.

Так, низка закладів вищої освіти:

– жорстко обмежила максимальний обсяг освітніх компонентів освітньої програми, що може бути зарахований здобувачу освіти за підсумками визнання результатів неформального та/або інформального навчання. Деякі заклади вищої освіти таке обмеження встановили в 3-5 разів меншим рекомендованого Міністерством освіти і науки України обсягу обмеження зарахування;

– встановили обмеження щодо часу і періоду проходження неформального та/або інформального навчання, в результаті чого курси HELP, пройдені здобувачем впродовж випускного курсу бакалаврату попри відповідність освітньому рівню магістра не можуть бути визнані під час навчання на магістратурі.

Як правило заклади вищої освіти, на жаль, не визначають в своєму Порядку способи інформування та відповідальні за інформування підрозділи чи особи. В окремих випадках визначено відповідальний підрозділ, чи надано інформативну дохідливу інфографіку в самому Порядку (Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана). Але таке роз'яснювальне інформування здобувачів через додаток до нормативного документу (Порядку) є швидше виключенням.

За результатами аналізу існуючих практик визнання результатів неформальної/інформальної освіти можна дійти наступних висновків:

– заклади вищої освіти у своїх Порядках не врегульовують (за рідкісними виключеннями) низку згаданих в Порядку МОН задач та процедур та відповідальностей закладу вищої освіти, у процесі визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті. В першу чергу звертає на себе увагу неврегульованість питань інформування здобувачів про можливості і процедури визнання, а також відсутність орієнтирів (відповідальних, уповноважених чи консультантів і порядок звернення до них здобувачів та роботи з ними) щодо консультування і допомоги здобувачам у формуванні Декларації про попереднє навчання;

– встановлені не поодинокими закладами вищої освіти протекціоністські (такі, що захищають використання лише навчання у власному закладі освіти) жорсткі обмеження обсягу зарахування не приносять користі магістерській освіті юристів, коли мова йде про вплив технічних (з протекціоністською метою) обмежень на можливості визнання високоякісних курсів HELP, орієнтованих, в першу чергу, на професійних юристів;

– майже повсюдна нерегульованість питань конфіденційності, етичних норм, фінансових умов, надання умов особам з особливими освітніми потребами, та інші згадані вище не врегульовані питання і невідповідності Порядку МОН, свідчать про доцільність оновлення і вдосконалення Порядків, затверджених закладами вищої освіти в останній рік – півтора. Імовірно доцільним буде лідерство МОН та міжнародних проектів в організації обмінів досвідом та поширенню кращих практик з цих питань;

– різні заклади вищої освіти дуже по-різному (контroversійно) врегульовують оцінювання результатів навчання в процедурі визнання: від проведення повноцінного об'єктивного освітнього вимірювання до визнання результатів навчання без проведення власного оцінювання, лише за формальною описовою інформацією з наданого здобувачем документа від провайдера неформального/інформального навчання, навіть без проведення оцінювальної співбесіди зі здобувачем;

– типовою проблемою Порядків більшості закладів вищої освіти, є норма про пряме використання в якості власної підсумкової оцінки, наданої здобувачу освіти провайдером неформальної/інформальної освіти. Таке пряме використання не враховує наявних відмінностей норм шкал оцінювання, а подекуди і несумісність систем оцінювання. Як і інші зазначені вище спостереження це свідчить про незрілість, недостатність практики в масовому визнанні результатів навчання, отриманого за межами освітнього процесу, організованого самими закладами вищої освіти.

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ІНТЕГРАЦІЇ КУРСІВ HELP ДО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Впровадження курсів HELP до освітнього процесу потребує чіткого планування та адаптації під конкретні умови закладу вищої освіти. Ось кілька практичних порад для ефективного впровадження:

Інтеграція курсів HELP у освітні програми юридичних факультетів потребує вдумливого підходу, з огляду на специфіку цих курсів та потреби сучасної юридичної освіти. Основна ідея полягає у включенні цих курсів як обов'язкових або вибіркового освітніх компонентів. Для цього, можна розробити спеціальні модулі, що інтегруватимуться в існуючі навчальні плани, з акцентом на практичному застосуванні знань з прав людини. Спеціальні модулі мають впроваджуватись як обов'язкові так і як вибірково освітні компоненти. Такий підхід дозволить студентам не лише опанувати теоретичні аспекти прав людини, але й розвинути навички їх практичного застосування у своїй професійній діяльності. Крім того, можна передбачити спеціалізовані тренінги та воркшопи, що доповнять основні курси та сприятимуть глибшому розумінню матеріалу. Спеціальні модулі з використанням курсів HELP мають стати невід'ємною частиною літніх та зимових шкіл та спеціальних студій.

Інтеграція курсів HELP у освітні програми юридичних факультетів як спеціалізованих тематичних програм є ефективним засобом для забезпечення глибокого вивчення специфічних галузей та інститутів права. Це може охоплювати широкий спектр тем, від прав дітей до прав мігрантів, забезпечуючи студентам можливість спеціалізації та поглибленого знання у цих важливих сферах. Такі програми можуть бути адаптовані до потреб та інтересів студентів, сприяючи розвитку критичного мислення та практичних навичок, що є невід'ємною частиною їхньої професійної підготовки. Враховуючи зростаючу глобалізацію та міжнародну інтеграцію, такі

програми допомагають студентам бути краще підготовленими до викликів та можливостей сучасного юридичного світу.

Впровадження курсів HELP у освітні програми юридичних факультетів має також включати залучення студентів до активного діалогу та критичного аналізу правових питань. Це може бути досягнуто через використання інтерактивних методів навчання, таких як групові обговорення, кейс-стаді та симуляції судових процесів. Ці активності допоможуть студентам краще зрозуміти застосування теоретичних знань у практичних ситуаціях, розвиваючи важливі навички аналізу, аргументації та розв'язання складних юридичних проблем. Включення таких практичних аспектів в навчання зробить освітній процес більш динамічним і зацікавить студентів.

Сприяння визнанню курсів HELP у якості частини освітніх програм у закладах вищої освіти України вимагає чіткого плану. За своїм змістом курси HELP є важливою та органічною складовою юридичної освіти. Також важливим є використання наявної сертифікації для студентів, що успішно проходять курси HELP. Це не тільки мотивує студентів, але й допоможе їм показати свої знання потенційним роботодавцям. Сертифікати можуть бути враховані як академічні кредити, підвищуючи значення цих курсів. Вже доведена на практиці висока якість і методична привабливість курсів HELP, що дозволяє робити ставку на творчі підходи викладачів і адміністрацій факультетів і кафедр, що оцінивши переваги курсів HELP зможуть найкраще інтегрувати їх в освітні програми в рамках академічної автономії закладів вищої освіти. Важливим вже випробуваним на практиці підходом мають стати промо програми для викладачів, що спонукатимуть їх безпосередньо самим ознайомитись з форматом курсів HELP. Під час проходження курсу викладач сам ідентифікує найефективніші і доступніші форми впровадження курсу. Якість курсу сама найефективніше продає продукт викладачу, тож головне заангажувати викладача на особисте ознайомлення з курсом.

Висока методична якість курсів HELP відображається у статистиці успішного завершення курсів, особливо тих, що призначені для повністю самостійного дистанційного навчання без модерації. Показники успішного самоорганізованого дистанційного навчання можуть бути досягнуті завдяки якості курсу, яка притаманна усім курсам HELP, зовнішній мотивації чи наявності координації цього процесу, що підтверджує ефективність та цінність курсів HELP у контексті визнання курсів HELP у якості частини освітніх програм.

Для спеціалізованих безкоштовних платформ самостійного навчання, як HELP, типовий відсоток успішного самостійного опанування курсу становить від кількох відсотків до 15-18 %. У середньому, близько чверті до п'ятої частини учасників, які навчаються самостійно на платформі HELP (без тьюторів), отримують сертифікат про повне проходження курсу. Для окремих курсів HELP цей показник досягає майже 40 %, що свідчить про високу ефективність цих курсів. У випадку курсів з тьюторами, відсоток отримання сертифікатів значно вищий, що підтверджує важливість наявності кваліфікованого ведення курсу.

Для **підвищення обізнаності та залучення студентів до курсів HELP**, важливо проводити активні інформаційні кампанії та освітні сесії. Це може включати організацію воркшопів, вебінарів та гостьових лекцій, де фахівці та випускники курсів ділитимуться своїм досвідом та знаннями. Також ефективним є використання соціальних медіа та університетських веб-сайтів для розповсюдження інформації про курси, їхні переваги та можливості, які вони відкривають. Залучення студентських організацій для популяризації курсів також є дієвим – вони можуть допомогти в організації заходів, розповсюдженні інформаційних бюлетенів та залученні студентів через реер-to-реер комунікацію. Створення студентських груп чи клубів, орієнтованих на права людини та курси HELP, також може сприяти зростанню зацікавленості та активної участі студентів. Проведення інтерактивних заходів, які включають кейс-стаді, дискусійні клуби, літні та

зимові школи, а також симуляції судових процесів, має велике значення для стимулювання активної участі студентів та практичного застосування знань, отриманих через курси HELP. Ці заходи допомагають студентам краще зрозуміти реальні юридичні ситуації та розвивають навички критичного мислення та аналізу. Вони також сприяють формуванню командної роботи та комунікативних навичок, що є важливими в професійній діяльності. Включення таких заходів у освітній процес забезпечить більш глибоке засвоєння матеріалу та підготує студентів до вирішення складних юридичних завдань у майбутньому.

Включення курсів HELP до переліків рекомендованих курсів на вибір у різних університетах є ефективним методом їхнього просування. Це не тільки збільшує охоплення та доступність курсів для студентів, але й підвищує їхню видимість та привабливість у рамках освітнього процесу. Вибіркові курси дають студентам свободу обирати теми, які відповідають їх інтересам і професійним амбіціям, і в той же час вносять вклад у їх загальну юридичну підготовку. Це також сприяє більш глибокому залученню студентів та їхньому знайомству з важливими європейськими та міжнародними правовими стандартами.

Важливим напрямком є просування курсів HELP серед студентів не юридичних спеціальностей, що є ключовим напрямком їх використання, особливо враховуючи наявність кросдисциплінарних курсів, які охоплюють такі теми, як біоетика, кібербезпека та інші. Ці курси відкривають нові перспективи для студентів інших спеціальностей, надаючи їм знання та навички, які є цінними в широкому контексті сучасного світу. Залучення студентів різних спеціальностей не тільки розширює їхній горизонт, але й сприяє формуванню більш всебічно освіченої та правової свідомої громади. Таким чином, курси HELP можуть відігравати роль у підвищенні загальної правової обізнаності студентів, незалежно від їхньої спеціальності.

Інтеграція курсів HELP в освітні програми вищих навчальних закладів України є стратегічно важливим кроком, що спрямований на підвищення

обізнаності та компетентності майбутніх юристів у сфері прав людини та європейських стандартів. Різноманітність форматів інтеграції цих курсів надає гнучкість у підходах до адаптації навчальних матеріалів до специфічних потреб та вимог кожного закладу освіти. Це також відкриває додаткові можливості для студентів у вивченні прав людини, враховуючи їх індивідуальні освітні та професійні інтереси.

Завдяки своїй структурі та змісту, курси HELP можуть бути інтегровані як у традиційні юридичні дисципліни, так і у спеціалізовані модулі, що зосереджуються на практичному застосуванні прав людини. Це дозволяє студентам не лише засвоїти теоретичні основи, але й розвинути практичні навички, які важливі для їхньої професійної діяльності. Включення спеціальних модулів у формі обов'язкових або вибіркових компонентів освітньої програми забезпечує глибше засвоєння матеріалу та сприяє розвитку компетентностей, необхідних для вирішення складних правових питань.

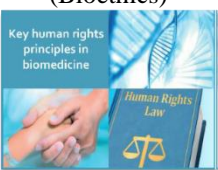
Перелік курсів HELP

№	Курс	назва курсу українською	кількість годин	останнє оновлення	українська версія	доступні мовні версії
1	Admissibility Criteria in applications submitted to the ECtHR 	КРИТЕРІЇ ПРИЙНЯТНОСТІ ДЛЯ ЗАЯВ, ПОДАНИХ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ	5	2023	+ http://surl.li/pdswv	2023: eng Видання 2019 р.: bul ces deu ell fra hrv hun ita lav lt ltk pol rus spa sqi srp tur Попереднє видання: bos lit mne ron ukr
2	Introduction to Human Rights Protection in Europe – the Interplay between the ECHR and the EU Charter of Fundamental Rights 	СПІВВІДНОШЕННЯ МІЖ ЄКПЛ ТА ХАРТІЄЮ ОСНОВНИХ ПРАВ ЄС	6	2023		eng por ron
3	Child-friendly Justice 	ДРУЖНЄ ДО ДИТИНИ ПРАВОСУДДЯ ТА ПРАВА ДИТИНИ	12 ukr (9 eng)	2023	+ http://surl.li/pdswc	Видання 2023 р.: eng bul ita por ron Видання 2017 р.: ara bos ces kat mkd mne pol rus spa sqi srp ukr tur
4	LGBTI Persons in the Asylum Procedure 	ЛГБТІ ОСОБИ В ПРОЦЕДУРІ НАДАННЯ ПРИТУЛКУ	3	2023		eng
5	Transitional Justice and Human Rights 	ПРАВОСУДДЯ ПЕРЕХІДНОГО ПЕРІОДУ ТА ПРАВА ЛЮДИНИ	7	2023	+ http://surl.li/pdsvh	Видання 2023 р.: eng ukr Видання 2017 р.: aze bos hye kat ron

6	<p>The Transition of Migrant and Refugee Children to Adulthood</p> 	<p>ПЕРЕХІД ДІТЕЙ-МІГРАНТІВ ТА БІЖЕНЦІВ ДО ДОРΟΣЛОГО ЖИТТЯ</p>	3	2023		eng
7	<p>Access to Justice for Women</p> 	<p>ДОСТУП ДО ПРАВОСУДДЯ ДЛЯ ЖІНОК</p>	10	2018	+ http://surl.li/pdsuw	eng fra ara aze bos ell hve kat mkd ron rus slk sqj srp tur ukr
8	<p>Alternative Measures to Detention</p> 	<p>АЛЬТЕРНАТИВНІ ЗАХОДИ ТРИМАННЯ ПІД ВАРТОЮ ТА ГРОМАДСЬКІ САНКЦІЇ</p>	4	2017		eng aze bul hve ron srp sqj tur
9	<p>Alternatives to Immigration Detention</p> 	<p>АЛЬТЕРНАТИВИ ІМІГРАЦІЙНОМУ ЗАТРИМАННЮ</p>	7	2020		eng fra bos deu mkd mne rus spa sqj srp tur
10	<p>Anti-discrimination</p> 	<p>БОРОТЬБА З ДИСКРИМІНАЦІЄЮ</p>	6	2019	+ http://surl.li/pdsuk	<p>Видання 2019 р.: :eng ron sqj</p> <p>Попередня версія: bos bul ell kat mkd mne srp ukr</p>
11	<p>Asylum and Human Rights</p> 	<p>ПРИТУЛОК І ПРАВА ЛЮДИНИ</p>	6	2021	+ http://surl.li/pdstz	<p>Видання 2021 р.: :eng fra ara bos bul ces deu ell hrv hun hve ita lav lit mkd mne pol por ron slk slv spa srp sqj tur ukr</p> <p>Видання 2017 р.: :fle kat rus</p>
12	<p>Business and Human Rights</p> 	<p>БІЗНЕС І ПРАВА ЛЮДИНИ</p>	6	2021		<p>Видання 2021 р.: :eng bul deu ita kat lit mkd spa srp</p> <p>Попередня</p>

						версія: fra irl sqi
13	<p>Children's Rights in digital environment and protection against sexual exploitation/abuse</p> 	ПРАВА ДІТЕЙ — КЛЮЧОВІ ВИКЛИКИ	2	2019	+ http://surl.li/pdstr	eng fra bos ell lit mkd ron rus slv srp spa ukr
14	<p>Combating Trafficking in Human Beings</p> 	БОРТЬБА З ТОРГІВЛЕЮ ЛЮДЬМИ	113	2024	+ http://surl.li/pdstl	Видання 2024 р.: eng Видання 2017 р.: ara bos ces kat mkd ron spa svk srp rus tur ukr uzb
15	<p>Committee of Prevention of Torture (CPT) Standards</p> 	СТАНДАРТИ КІПТ	10	2019	+ http://surl.li/pdsbv	eng ara deu ell hye ita kat mkd ron rus spa slk tur ukr
16	<p>Cybercrime and Electronic Evidence</p> 	КІБЕРЗЛОЧИННІСТЬ ТА ЕЛЕКТРОННІ ДОКАЗИ	10	2022	+ http://surl.li/pdsxv	eng ara aze bul ces fra hun hye kat por ron slk slv spa ukr
17	<p>Data Protection and Privacy Rights</p> 	ЗАХИСТ ДАНИХ І ПРАВО НА ПРИВАТНІСТЬ	12	2019		Видання 2019 р.: eng fra ara bos ces deu ell hrv ita kat lav lit mkd mne pol por ron spa srp sqi tur Попередє видання: est slk
18	<p>Ethics for Judges, Prosecutors and Lawyers</p> 	ЕТИКА ДЛЯ СУДДІВ, ПРОКУРОРІВ ТА АДВОКАТІВ	9	2021	+ http://surl.li/pdssa	eng fra aze bos ces ell hrv hun hye ita kat kaz lit mkd pol ron slk slv spa sqi srp ukr

19	<p>Family Law and Human Rights</p> 	СІМЕЙНЕ ПРАВО ТА ПРАВА ЛЮДИНИ	9	2019	+ http://surl.li/klart	Видання 2019 р.: eng fra bos bul ell ita lit mkd ron rus slv spa srp ukr Попереднє видання: deu
20	<p>Fight Against Racism, Xenophobia, Homophobia and Transphobia</p> 	БОРОТЬБА З РАСИЗМОМ, КСЕНОФОБІЄЮ, ГОМОФОБІЄЮ ТА ТРАНСФОБІЄЮ	7	2021	+ http://surl.li/pdsqd	Видання 2021 р.: eng fra aze bos bul deu ell hrv ita mkd mne pol ron spa srp ukr Видання 2017 р.: rus
21	<p>Freedom of Expression</p> 	СВОБОДА ВИРАЖЕННЯ ПОГЛЯДІВ	9	2020		Видання 2020 р.: eng fra ara bos ell hrv hun ita mkd mne pol ron slv spa srp sqi tur Попереднє видання: kat
22	<p>Hate Crime</p> 	ЗЛОЧИНИ НА ГРУНТІ НЕНАВИСТІ	5	2020	+ http://surl.li/pdspw	Видання 2020 р.: eng bos ces hye kat mne por ron ukr Попередні версії: hun mkd pol spa srp sqi i
23	<p>Hate Speech</p> 	МОВА ВОРОЖНЕЧІ	3	2024	+ http://surl.li/pdspm	Видання 2024 р.: eng bul srp sqi Видання 2020 р.: ara bos ces hye kat mne por ron ukr Попереднє видання: hun spa i
24	<p>Human Rights in Sports</p> 	ПРАВА ЛЮДИНИ У СПОРТІ	8	2022		Видання 2022 р.: eng fra spa Попереднє видання: ara rus slk
25	<p>Human Rights in the Armed Forces</p> 	ПРАВА ЛЮДИНИ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ	8	2022	+ http://surl.li/pdspj	eng hye ukr

26	<p>Internal Displacement</p> 	ВНУТРІШНЄ ПЕРЕМІЩЕННЯ	8	2018	+ http://surl.li/pdspd	eng fra ukr
27	<p>International Cooperation in Criminal Matters</p> 	МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВАХ	11	2021	+ http://surl.li/pdsdc	Видання 2021 р.: eng fra ara bos bul ces deu ell hrv hun hye ita kat lit mne pol por ron rus slk spa srp swe ukr uzb
28	<p>Introduction to Corruption Prevention</p> 	ВСТУП ДО ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ	6	2022		eng fra ara hye rus sqj uzb
29	<p>Introduction to the ECHR and the ECtHR</p> 	ВСТУП ДО ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ З ПРАВ ЛЮДИНИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ	6	2020	+ http://surl.li/pdsnp	eng fra ara aze bos bul ces deu ell hrv hun hye ita kat lav lit mkd mne pol por ron rus slv spa sqj srp swe tur ukr
30	<p>Introduction to the European Social Charter</p> 	ВСТУП ДО ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ХАРТІЇ	1 (50')	2021	+ http://surl.li/pdsnb	eng fra bos bul hrv ita kat mkd pol por ron spa ukr
31	<p>Judicial Reasoning and Human Rights</p> 	СУДОВА АРГУМЕНТАЦІЯ ТА ПРАВА ЛЮДИНИ	8	2022	+ http://surl.li/pdsms	Видання 2022 р.: eng aze bos hrv hye ita kat mkd mne slv srp sqj tur ukr Видання 2016 р.: rus
32	<p>Key Human Rights Principles in Biomedicine (Bioethics)</p> 	ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ПРАВ ЛЮДИНИ В БІОМЕДИЦИНІ	8	2018	+ http://surl.li/pdsmd	eng fra ces deu ell hye ita lav mkd mol pol ron rus spa ukr

33	<p>Labour Rights as Human Rights</p> 	ТРУДОВІ ПРАВА ЯК ПРАВА ЛЮДИНИ	13	2021	+ http://surl.li/kkmlw	Видання 2021 р.: eng fra bos bul ell hrv hyc ita kat lit mkd pol por ron spa ukr Видання 2016 р.: mne rus slv srp
34	<p>Managing Foreign National Prisoners, EuroPris</p> 	УПРАВЛІННЯ ІНОЗЕМНИМИ УВ'ЯЗНЕНИМИ (EUROPRIS)	3	2019	+ http://surl.li/pdsld	eng fra bul ces deu ell hyc ita kat nld por ron slk spa ukr
35	<p>Pharmaceutical crime and the MEDICRIME Convention</p> 	ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ ЗЛОЧИН І КОНВЕНЦІЯ MEDICRIME	6	2015		eng bos fra hyc ita por spa tur
36	<p>Pre-trial Investigation and the ECHR</p> 	ДОСУДОВЕ РОЗСЛІДУВАННЯ І ЄВРОПЕЙСЬКА КОНВЕНЦІЯ З ПРАВ ЛЮДИНИ (ЄКПЛ)	7	2016	+	eng ron rus ukr
37	<p>Procedural Safeguards in Criminal Proceedings and Victims' Rights</p> 	ПРОЦЕСУАЛЬНІ ГАРАНТІЇ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ ТА ПРАВА ПОСТРАЖДАЛИХ	11	2019	+ http://surl.li/pdskk	eng fra ara aze bos bul ces ell hrv hun hyc kat mkd mne pol ron rus slv spa sqi srp svk tur ukr
38	<p>Prohibition of Ill-treatment</p> 	ЗАБОРОНА НЕНАЛЕЖНОГО ПОВОДЖЕННЯ	7	2023	+ http://surl.li/pdskf	Видання 2023 р.: eng mne ron ukr Видання 2017 р.: hyc kat rus sqi srp tur
39	<p>Property Rights</p> 	ПРАВО ВЛАСНОСТІ ТА ЄВРОПЕЙСЬКА КОНВЕНЦІЯ З ПРАВ ЛЮДИНИ (ЄКПЛ)	10	2016	+ http://surl.li/pdsiy	eng fra aze bos hrv mkd rus sqi srp tur ukr

40	<p>Protection and Safety of Journalists</p> 	ЗАХИСТ І БЕЗПЕКА ЖУРНАЛІСТІВ	10	2020		eng bos mkd mne sqj spa srp tur
41	<p>Radicalisation Prevention</p> 	ЗАПОБІГАННЯ РАДИКАЛІЗАЦІЇ	8	2019	+ http://surl.li/pdsii	eng fra ara aze bos bul ces deu ell hve ita kat mkd mne nld por ron slk spa sqj srp swe ukr
42	<p>Refugee and Migrant Children</p> 	ДІТИ БІЖЕНЦІ І МІГРАНТИ	10	2018	+ http://surl.li/pdshq	eng fra ara aze bos bul ell deu hrv hve ita mkd mne pol por ron slk spa sqj srp tur ukr
43	<p>Right to Liberty and Security</p> 	ПРАВО НА СВОБОДУ ТА БЕЗПЕКУ (Стаття 5 ЄКПЛ)	8	2016	+ http://surl.li/pdshc	eng aze ron rus tur ukr
44	<p>Right to Respect for Private and Family Life</p> 	ПРАВО НА ПОВАГУ ДО ПРИВАТНОГО ТА СІМЕЙНОГО ЖИТТЯ	10	2016		eng
45	<p>Right to the Integrity of the Person (Bioethics)</p> 	ПРАВО НА ОСОБИСТУ НЕДОТОРКАННІСТЬ (біоетика)	10	2017		eng fra pol
46	<p>Rights of Persons with Disabilities</p> 	ПРАВА ЛЮДЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ	8	2021		Видання 2021 р.: eng ita slv Видання 2017 р.: fra hve pol rus uzb

47	<p>The Environment and Human Rights</p> 	ДОВКІЛЛЯ ТА ПРАВА ЛЮДИНИ	6	2021		eng fra bos ita mkd mne ron sp
48	<p>Violence Against Women and Domestic Violence</p> 	НАСИЛЬСТВО ЩОДО ЖІНОК І ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО	12	2017	+ http://surl.li/pdsgf	eng fra ara aze bos bul ces ell hrv hye ita kat lav lit mkd mne pol por ron rus slo spa sqi srp svk tur ukr uzb
49	<p>Violence Against Women and Domestic Violence for Law Enforcement</p> 	КУРС ДЛЯ ПРАВООХОРОНЦІВ З ПИТАНЬ НАСИЛЬСТВА НАД ЖІНКАМИ І ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА	6	2017	+ http://surl.li/pdsft	eng fra ara hye lav ron ukr
50	<p>Quality of Justice – the Work of the CEPEJ</p> 	Якісь правосуддя – робота СЕРЕЖ (Європейської комісії з питань ефективності правосуддя)	10	2024		eng
51	<p>International Humanitarian Law And Human Rights</p> 	МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО ТА ПРАВА ЛЮДИНИ	12	2024		eng
52	<p>Temporary Protection In The European Union</p> 	ТИМЧАСОВИЙ ЗАХИСТ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ	2,5	2024		eng
53	<p>Personal Data Protection In Publication Of Judicial Decisions</p> 	ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ В ПУБЛІКАЦІЯХ СУДОВИХ РІШЕНЬ	2	2024		eng ell hun lit pol ron slv

54	<p>Gender Equality and Gender Manistreaming</p> 	ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ ТА ГЕНДЕРНЕ ІНТЕГРУВАННЯ	2,5	2024		eng
----	---	--	-----	------	--	---------------------